[1] Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar
www.solemio.nl/nieuws-omtrent-comomeer-italie/comomeer-informatie

Vercana

Vanuit Domaso rijden we langs de asfaltweg S.P.3 omhoog naar de gemeente Vercana[i]. Voordat we dit dorp bereiken, komen we langs de kerk van de Madonna della Neve, ingewijd in 1634. Er stond hier oorspronkelijk een klein kerkje, maar in 1630, toen de lanzichenecchi van het Spaanse leger overal in de omgeving van het meer bij hun plundertochten ook de pest verspreidden, beloofde men hier een kapel en kerk op te richten. In de 17e eeuw werd ze verrijkt met het portico, de façade en de cantorij.
Het dorp ligt tegen de helling van de Pizzo Sasso Canale en strekt zich uit tot de Molo di Vercana aan het Comomeer.

Fig. 1 Madonna della Neve

[1] Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

Het dorp Vercana heeft geen duidelijk historisch centrum maar omvat een aantal kernen: Vico, Arbosto, Cassera, Obbio, Lubiana allen op ongeveer 350 m hoogte en Caino op ruim 500 m. Op diverse huizen in de oude dorpjes vinden we fresco's met religieuze motieven uit de 15e –16e eeuw, bijvoorbeeld in Lubiana een *Madonna met Kind*, in Obbio een *Madonna met Kind en Sint Sebastiaan*, in Vico een *Christus pietà* met het wapen van de familie Cassera.

Zoals vrijwel in alle bergdorpen langs het meer nam de bevolking in de loop der jaren af, vooral door emigratie naar Palermo. Rond 1617 telde de gemeente 1117 inwoners, tien jaar later nog slechts 830! Het jaar 1629 was er een ware hongersnood en een jaar later brachten de plunderende Spaanse lanzichenecchi de pest in het dorp, waardoor er in vier maanden tijd 127 inwoners stierven. De telling van 1750 toont een nog verdere afname van de bevolking tot 553 en vanaf 1900 schommelt het tussen 700 en 750.

In Arbosto vinden we de parochiekerk van S. Salvatore die van vóór 1464 dateert. Na diverse verbouwingen in de loop van de 17e en 18e eeuw is het thans een van de rijkst gedecoreerde barokkerken langs het meer. We treffen hier als in zovele kerken langs het meer diverse kunstschatten die werden geschonken door emigranten in Palermo. Treffend is ook een legaat uit Palermo uit het jaar 1641, bedoeld voor de bruidsschat van tien van de armste meisjes uit het dorp. Een nadere beschrijving van de kerken in deze gemeente volgt hieronder.
Even voor we Caino binnenkomen zien we langs het voetpad naar de kerk een kapelletje uit 1515 met fresco's van *Madonna met Kind*, en *Engelen en de heiligen Antonio, Rosalia, Rocco en Sebastiaan*. In het dorp zelf vinden we, tegen een heuvel met prachtig uitzicht, de kerk van Sint Sebastiaan, die we hieronder nader beschrijven.

Fig. 2 Het fraai gedecoreerde Serassi-orgel in de S. Salvatore in Vercana

De kerk van S. Salvatore**

De parochiekerk van Vercana, de S. Salvatore, staat in Arbosto. Ze dateert uit 1464 maar werd in de 17e en 18e eeuw geheel vernieuwd en geldt thans als één van de rijkst gedecoreerde barokkerken** langs het meer. Langs de linkerwand, waar nu de zij-ingang is, is nog een kleine

ruimte uit de 15e eeuw met een kruisgewelf en twee zuiltjes, waarschijnlijk de oude sacristie aan de voet van de toren.
De vernieuwing begon met het overbrengen van het altaar van de Madonna uit 1599, van het hoofdeind van de kerk naar de huidige tweede kapel links. Deze kapel werd in 1604 gebouwd in opdracht van de emigranten in Palermo. De fresco's met de *Geschiedenis van de Maagd* zijn van de hand van Domenico Caresana. Het stucwerk werd in 1692 aangebracht.
In 1619 bouwde men de kapel links vóór, gewijd aan St. Andrea, met fresco's en stucwerk en drie doeken: in het midden de *Roeping van S. Andrea,* op de linkermuur *Het martelaarschap van S. Andrea* en rechts *De kruisiging van S. Andrea*. Ze worden toegeschreven aan Cristoforo Caresana.
In 1627 bouwde men de tegenoverliggende kapel, geschonken door de Palermitani en gewijd aan Rosalia. De kapel is rijk gedecoreerd met stucwerk van Giovanni Battista Bianchi uit 1628 en met fresco's uit 1719 van Giovan Battista Pozzi. We zien hierop twee afbeeldingen van de heilige, aan de zijkant van het doek, links met de palm en kroon van het martelaarschap, rechts met het kruis en het rooster. Op de linkerwand *Rosalia die haar haren kamt vóór de kruisiging* en rechts *Rosalia die het laatste sacrament ontvangt van Christus*. Tegen het plafond staat centraal een *Glorie van S. Rosalia*, links de *Verschijning van de Maagd met Kind aan de heilige* en rechts *De verschijning van Rosalia aan de pestlijders*.

Fig. 3 Maria met Kind boven het hoofdaltaar van de kerk van S. Salvatore

In het priesterkoor hangt aan de linkerwand een groot doek uit 1637, dat de *Oogst van het manna* uitbeeldt, met aan weerszijden ervan de standbeelden van *S. Johannes* en *S. Mattheus*. Aan de rechterwand een doek met het *Laatste avondmaal*, uit 1670-'80, geflankeerd door de beelden van de evangelisten *Marcus* en *Lucas*.
Aan het eind van de 17e eeuw werden de fresco's geschilderd tegen het plafond, de boog en de wand van de apsis, waarschijnlijk door Giovan Battista Pozzo. Ze verbeelden *De profeten*, *Sibillen* en het *Passieverhaal*. Uit dezelfde tijd stammen de grote beelden van *Engelen, Evangelisten* en *Profeten*, gemaakt door de bekende stukadoor Agostino Silva. Ze vormen tezamen een zeer harmonieus geheel.
In 1762 werd de kerk gerestaureerd door Felice Biella en de lokale schilder Antonio Caracciolo. Laatstgenoemde schilderde in 1764 het doek met *Pinkster* op de muur links vóór het priesterkoor. Van hem is ook het doek op de tegenoverliggende wand met de *Intocht van Jezus in Jeruzalem*. De plafond- en wandschilderingen zijn van Biella, die in de parochiekerk van Domaso soortgelijk werk achterliet.
Zeer de moeite waard is ook het Serazzi orgel uit 1731 met een mooi beschilderde cantorij.

De kerk van Sint Sebastiaan in Caino[#]

De kerk werd gebouwd in 1644. In het priesterkoor vinden we een polychroom marmeren altaar uit eind 1700 met een schilderij van de *Kruisiging* en op de rechterwand een *Geboorte*, geschilderd door Caracciolo. Deze schilder was er één uit een familie van schilders afkomstig uit Vercana. Een deel van de familie verhuisde naar Palermo, maar enkelen kwamen later weer naar Vercana. Van deze familie is het fraaie houten beeldje van de heilige *Rosalia*, dat aan de linkerkant van het priesterkoor staat. Rechts zien we een gipsen beeldje van de apostel *Petrus*.

Fig. 4 Beeldje van de Heilige Rosalia

Van de hand van Caracciolo zijn ook de drie 17e-eeuwse doeken die op de rechterwand hangen, vóór het priesterkoor, waaronder een fraaie *Pietà*.
De twee kapellen aan de zijkant zijn beide in de 17e eeuw beschilderd. Rechts zien we een *Kruisiging*, delen van de *Passiegeschiedenis* en de *Opstanding*, waarschijnlijk afkomstig uit het atelier van Giulio Quaglio (1668-1751). In de kapel links staat een polychroom marmeren altaar met een houten beeld van *Maria* en een reeks fresco's met *Geschiedenissen van de Maagd, Elia, Elisa, Petrus en Antonius*.

De molo di Vercana

In het begin van dit verhaal over Vercana noemde ik al dat een klein stukje van het gebied langs het meer, tussen Domaso en Gera, behoort tot Vercana: de 'Molo di Vercana'. U herkent dit makkelijk want hier staat aan de waterkant het restaurant La Canottieri. Deze naam herinnert ons aan het verleden: het werd namelijk op 12 december 1964 geopend als botenhuis voor de roeivereniging Falck. De roeiers van de Canottieri della Falck waren toen net terug van de Olympische Spelen in Tokyo met een zilveren medaille in de vier met stuurman. Vier jaar eerder behaalden ze zilver in Rome en in 1968 volgde nog brons in Mexico. Deze unieke prestatie is uitgedrukt in het bronzen beeld van de vier roeiers aan de haven in Gera Lario. In de jaren '70, tijdens de wereldwijde staalcrisis, raakte ook Falck in de problemen en betekende tenslotte het eind van de roeivereniging.

Een wandeling van Domaso over Vercana naar Caino

De wandeling begint bij de kerk S. Bartolomeo. We volgen de via Mulini naar de brug over het riviertje Livo en gaan dan meteen na de brug links omhoog door een steeg met trappen die ons naar het kerkje van San Silvestro voert Dit was de parochiekerk van Vercana voordat de S. Salvatore dit werd. De huidige kerk, die in zeer slechte staat van onderhoud verkeert, werd in 1507 gebouwd ter vervanging van de vroegere S. Silvestro die door een overstroming van de Livo was verwoest. Hoewel Vercana de kerk altijd tot haar eigendom rekende, werd ze zeer tegen hun zin

[#] De kerk is meestal gesloten, informeer bij de parochie van Vercana

en ondanks vele protesten in 1946 ingeschreven als eigendom van de parochie Domaso, op welk grondgebied ze ook ligt.
We houden hier links aan en volgen het pad omhoog. We komen op de provinciale weg S.P.3, die langs de kerk Madonna delle Neve naar Vercana gaat, maar blijven het voetpad volgen tot de kerk. We vervolgen de tocht langs de smalle doorgang tussen de linkerkant van de kerk en de rotsen. Af en toe kruisen we de asfaltweg, maar we blijven steeds op het oude voetpad dat ons tot het plein van Arbosto voert. We zijn inmiddels circa 150 m geklommen sinds het vertrek uit Domaso.
Arbosto is het voornaamste dorp van de gemeente Vercana. Op het plein vinden we de kerk van San Salvatore (Vanuit dit dorp volgen we eerst de asfaltweg langs het restaurant Bellavista (links staan mooie oude huizen en u kunt ook het steegje nemen dat parallel aan de weg loopt). Ongeveer 100 m na een bar verlaten we de weg en slaan linksaf tussen twee huizen door over een voetpad door de bergweiden tot een kruising bij een kerkje. We slaan de twee afslagen rechts over en gaan omhoog over het muilezelpad langs de helling (in de zomer kan dit stuk nog wel eens overgroeid zijn) tot we op de provinciale weg uitkomen. We passeren het eerder beschreven kapelletje en komen dan in Caino. Het is ook mogelijk om de wandeling nu te vervolgen in de richting van Gera Lario.
We blijven dan in dezelfde richting lopen om op het voetpad te komen dat afdaalt naar Aurogna. Het begin is moeilijk te vinden en het is verstandig om de weg te vragen. Na enige afstand is het pad weer duidelijker herkenbaar – het leidt door kastanje bossen omlaag. Na ongeveer 700-800 meter passeren we wat ruïnes, daar waar vroeger het gehucht Greto lag en nog iets verder, langs een vlak deel van het pad, Masino. Hier moeten we boven de huizen langs door een smal gangetje langs de rotsen op de plaats waar eerst een oude molen lag. We blijven nu op dezelfde hoogte en komen al snel in Aurogna. Vanuit Aurogna kunnen we verder afdalen naar Gera Lario.

Fig. 5 Uitzicht op het meer vanuit de omgeving van Aurogna

[i] R. Pellegrini, D. Bianchi, Vercana – Storia, arte e cultura, Attilio Sampietro Editore, Menaggio, 2002